

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Høringssvar – endringer i forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) om modenhetsvurderinger mm

Norsk Hydro (Hydro) viser til Energidepartementet («departementet») sin høring av endringer i forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM-forskriften) om modenhetsvurderinger mm. Vi takker for muligheten til å komme med innspill.

Hydro har betydelig virksomhet knyttet til aluminiums- og kraftproduksjon i Norge, og har også mindre nettvirksomhet med eksterne nettkunder tilknyttet våre nettanlegg. Hydro har besluttet høye ambisjoner for bærekraft. Dette omfatter blant annet reduksjon og etter hvert fjerning av CO₂-utslipp fra metallverkenes drift i Norge og utvikling av aluminium uten karbonutslipp basert på ulike teknologier og løsninger. I tillegg jobber vi aktivt med å utvikle prosjekter innen fornybar kraftproduksjon.

Tilknytning til nettet under forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår er en viktig forutsetning for alle våre prosjekter, både når det gjelder videreutvikling av industrien, nye satsninger samt ny og oppgradering av eksisterende fornybar kraftproduksjon. Tilknytningsprosessen og tidsbruken for å realisere økt nettkapasitet påvirker i stor grad framdriften i prosjektutviklingen. Hydro vil understreke at det er viktig at myndighetene og nettselskapene prioriterer tiltak for å korte ned den samlede tidsbruken og skape mer forutsigbarhet for tilknytningsprosessen. Det er derfor viktig at også modenhetsvurderingen i henhold til ny forskrift tar sikte på kortest mulig tidsbruk og effektive prosesser.

Nedenfor gir vi våre kommentarer til noen viktige tema og forslag som fremgår av høringsnotatet. Blant annet mener vi at:

- Det er viktig at modenhetsvurderingene av prosjekter er mest mulig like på tvers av nettselskap og landsdeler, og at det legges til rette for en mest mulig lik praksis i Norge. Det bør dessuten åpnes for minst mulig bruk av skjønn fra nettselskapenes side. De samme prinsippene for modenhetsvurdering bør gjelde uavhengig av prosjektets størrelse, kompleksitet og tidsplan.
- Departementets forslag til kriterier for modenhetsvurdering i forskrift er hensiktsmessig. Hydro er imidlertid uenig i at det bør åpnes for at nettselskapene kan fastsette supplerende kriterier. Hydro ber derfor om at forslag til ny § 3-4 annet ledd første punktum endres til å lyde: «*Modenhetsvurderingen skal som minimum baseres på følgende modenhetskriterier (...)*». Dersom departementet opprettholder sitt forslag om å tillate supplerende modenhetskriterier, bør det være høy terskel for at et nettselskap skal kunne definere tilleggskriterier ut over minimumskriteriene og grunnlaget for slike kriterier bør

presiseres og avgrenses nærmere. RME bør eventuelt få i oppgave å godkjenne tilleggskriterier og holde oversikt over modenhetsskriterier hos alle nettselskaper

- Departementet eller eventuelt RME bør utarbeide en veileder til forskriften som sendes på høring før forskriften besluttet og trer i kraft. Hydro mener det må være krav til at nettselskapene skal følge felles metodikk og praksis som angitt i veileder.
- Det er riktig å prioritere eksisterende virksomhet foran ny industri ved lik modenhetsdato , men det bør presiseres hvordan denne prioriteringen skal gjennomføres av nettselskapet.
- Som foreslått, skal anleggskonsesjonærer som kun eier enkeltkomponenter ikke forstås som overliggende nettselskap. Hydro mener dette også bør gjelde annen nettvirksomhet av mindre omfang, for eksempel nettvirksomhet med fritak fra krav om selskapsmessig og funksjonelt skille. Nærmeste ordinære nettselskap bør ha plikt til å gjøre modenhetsvurdering på forespørsel fra slik nettvirksomhet. Vi ber departementet inkludere dette i sin oppsummering av høringen og som kommentarer til endelig forskriftstekst.
- «Driftsmessig forsvarlig vurdering» (DF-vurdering) på alle nettnivå bør gjennomføres før, eventuelt samtidig som, modenheten for prosjektet vurderes av nettselskapet.
- Et prosjekts modenhetsdato må knyttes til tidspunktet der tilstrekkelig informasjon er sendt inn til nettselskapet.
- Forslaget om å henvise kapasitetsbehov som ligger langt frem i tid til kapasitetskø, kan representere en uakseptabel økt risiko for store og komplekse prosjekter til fordel for enkle og raskt gjennomførbare prosjekter. Det vil i så tilfelle være avgjørende at nettselskapet umiddelbart identifiserer og planlegger tiltak som kan gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig, slik at aktøren bak «det komplekse prosjektet» også får en realistisk og forutsigbar tidsplan for nettilknytning å forholde seg til. Aktøren bak «det enkle prosjektet» og som får rykke frem i køen, må også betale sin andel av et anleggsbidrag for nødvendig oppgradering av nettet som kan gjøre tilknytning av «det komplekse prosjektet» driftsmessig forsvarlig.
- Bestemmelsen om tilbaketrekking av reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø må tydeliggjøres. Det bør utarbeides en veileder til forskriften hvor det fremkommer hvor stort avvik fra planlagt idriftsettelsestidspunkt i fremdriftsplan som er akseptabelt, samt relevante momenter til vurderingen av hva som anses som vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenhetsskriteriene. Videre bør fordelingen av risiko for slike endringer eller avvik være mer balansert, slik at aktøren bak forespørselen ikke bærer risikoen for eksempelvis urimelig lang konsesjonsbehandling som påvirker fremdriften i prosjektet.
- Forskriften bør inkludere RMEs forslag om å innføre en særskilt klagefrist på tre uker ved tilbaketrekning av reservasjon/køplass, samt at aktøren som nettselskapet har besluttet å frata reservasjon/køplass, beholder kapasiteten til klagefristen er utløpt/endelig vedtak er fattet av RME eller Energiklagenemnda.

1.1 Krav til modenhetsvurderinger

Hydro mener at modenhetsvurdering av prosjekter som ønsker tilknytning til strømmettet på 1 MW eller mer, slik flere nettselskaper allerede praktiserer, er et viktig grep for å sikre effektiv utnyttelse og utvikling av strømmettet. Vi støtter at modenhetsskriterier forskriftsfestes, og departementets formål med forslaget.

Vi er imidlertid usikre på om departementets forslag vil sikre at formålet oppnås om at kun prosjekter med høy sannsynlighet for gjennomføring vil få reservere kapasitet i nettet. Langt på vei vil fortsatt prosjekter kunne få reservere kapasitet eller stå i kapasitetskø uten kostnader, så sant ikke anleggsbidrag og betydelige utredningskostnader må dekkes. Men krav om opprettholdelse av tidsplan og risiko for å miste reservasjon vil bidra til formålet.

Hydro støtter departementets prioritering av eksisterende virksomhet foran ny industri ved lik modenhetsdato, men det bør presiseres hvordan denne prioriteringen skal gjennomføres av nettselskapet. Hydro vil samtidig understreke at en slik prioritering av eksisterende virksomhet ikke vil være til hinder for at ny industri kan lykkes og oppnå nettilknytning, om enn eventuelt noe senere enn uten en slik prioritering av eksisterende virksomhet.

1.1.1 Hvem skal gjennomføre modenhetsvurderingen?

Departementet ber om innspill på forslaget om at overliggende nettselskap ved tilknytninger over konkret angitte terskelverdier skal gjennomføre modenhetsvurderingene, inkludert forslaget til terskelverdier (30 MW og 100 MW for tilknytning i hhv distribusjonsnett og regionalnett). Vi har ikke forslag til andre terskelverdier enn de som er foreslått av departementet. Dersom terskelverdiene skal endres, mener vi at disse bør settes lavere heller enn høyere sammenlignet med departementets forslag. Dette for å sikre mest mulig lik modenhetsvurdering på tvers av nettområder/landsdeler.

Departementet skriver i høringsnotatet at (vår understrekning) «det for tilknytninger eller kapasitetsøkninger som er 30 MW eller mer i distribusjonsnettet, skal være det overliggende regionalnettselskapet som skal gjennomføre modenhetsvurderingen. Departementet presiserer at det her vises til det nærmeste, ordinære overliggende nettselskap. Det vil si at for eksempel anleggskonsesjonærer som kun eier enkeltkomponenter ikke skal forstås som overliggende nettselskap i dette tilfellet.» Hydro støtter dette, men vil legge til at dette også bør gjelde annen nettvirksomhet som er av begrenset omfang tilknyttet kraftproduksjon eller industrivirksomhet, for eksempel nettvirksomhet hvor det er gitt fritak fra krav om selskapsmessig og funksjonelt skille. Hydros nettvirksomhet ved flere av våre produksjonssteder vil i så fall omfattes. Videre mener vi at slik nettvirksomhet skal kunne be overliggende nettselskap om å gjennomføre modenhetsvurdering for direkte tilknytninger, også under de definerte terskelverdiene. Vi foreslår at nærmeste ordinære overliggende nettselskap ved slik forespørsel skal ha en plikt til å gjøre modenhetsvurdering på vegne av den underliggende nettvirksomheten, med mindre det foreligger særlig gode grunner for å ikke imøtekomme forespørselen. Hensikten med dette er å unngå situasjoner der en aktør som driver nettvirksomhet uten selskapsmessig og funksjonelt skille, blir ansvarlig for å gjøre modenhetsvurdering av prosjekter innenfor egen juridisk enhet og av prosjekter for tilknyttede kunder.

Til slutt mener vi det bør komme frem i forskriftens § 3-4 første ledd at også overliggende nettselskap skal gjennomføre modenhetsvurderinger uten ugrunnet opphold, tilsvarende som for tilknyttende nettselskap. Vi foreslår derfor at ny § 3-4 første ledd annet og tredje punktum, da kan lyde hhv «(...) skal overliggende regionalnettselskap gjennomføre vurderingen **uten ugrunnet opphold.**» og «(...) skal Statnett gjennomføre vurderingen **uten ugrunnet opphold.**».

1.1.2 Minimumskriterier i modenhetsvurderingen

Departementet foreslår seks minimumskriterier som alle nettselskapene skal inkludere i sin modenhetsvurdering, men åpner for at nettselskapene kan ha supplerende kriterier dersom de ønsker det. Hydro støtter kriteriene foreslått av departementet. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om det er behov for og hensiktsmessig at nettselskaper selv kan beslutte ytterligere kriterier. Hydro er derfor uenig i departementets forslag om at nettselskapene kan fastsette supplerende kriterier utover de minimumskriteriene som forskriftsfestes. Dersom departementet opprettholder sitt forslag, bør det i så fall være høy terskel for at et nettselskap skal kunne definere tilleggskriterier ut over minimumskriteriene og grunnlaget for slike kriterier bør

presiseres og avgrenses nærmere. RME bør eventuelt få i oppgave å godkjenne tilleggskriterier og holde oversikt over modenheitskriterier hos alle nettselskaper. Hensikten er å sikre objektive og ikke-diskriminerende kriterier, og unngå usaklig forskjellsbehandling mellom sammenlignbare prosjekter på tvers av nettselskap og landsdelar.

Departementet skriver at det er nettselskapene som fastsetter hvilke krav som gjelder for at aktørene anses å oppfylle kriteriene, og videre at det er en *fordel* dersom nettselskapene *etterstreber* en felles metodikk og praksis for modenheitsvurderinger. Selv om det er en forutsetning at kravene skal være kjent på forhånd og basert på objektive og ikke-diskriminerende prinsipper, mener vi at beskrivelsen åpner for forskjeller mellom nettselskap, i strid med det vi oppfatter at er departementets intensjon. Hydro foreslår at departementet eller eventuelt RME utarbeider en veileder til forskriften som sendes på ordinær høring før forskriften trer i kraft. Det kan her for eksempel være naturlig å ta utgangspunkt i Fornybar Norges «beste praksis» som er utarbeidet av flere nettselskap i samarbeid. Hydro mener det må være krav til at nettselskapene følger felles metodikk og praksis som angitt i veilederen. Eventuelle uenighetssaker mellom kunder og nettselskap vil uansett kunne bringes inn for RME for avgjørelse.

Om kriteriet *tidspunkt for bruk av kapasitet*, skriver departementet at «For kapasitetsbehov som ligger langt eller svært langt fram i tid, og som kan vente på nye nettanlegg, kan det være aktuelt for nettselskapet å ikke reservere kapasiteten, men henvise aktøren til en kapasitetskø.» Selv om vi har forståelse for departementets tilnærming, mener vi det kan gi en uakseptabel økt risiko for store og komplekse prosjekter med lang ledetid til fordel for enkle og raske prosjekter. Dette opplever vi som en potensiell diskriminering av større prosjekter.

I denne sammenheng er forståelsen av begrepet «kapasitetskø» sentral. Vi foreslår at departementet klargjør forskjellen mellom prosjekter som har fått reservert kapasitet og prosjekter som står i kapasitetskø. Hydro viser her til Statnetts praksis – som vi mener er hensiktsmessig – om at reservasjon gjelder tildeling av kapasitet i eksisterende eller planlagt nett. Med planlagt nett forstås et konkret pågående nettprosjekt som antas å bidra med en gitt kapasitetsøkning innenfor en definert tidsplan. For prosjekter som står i kapasitetskø, knyttes disse til nettprosjekter som skal bidra med økt kapasitet, men som hverken er startet opp, definert konkret eller har en klar tidsplan.

Gitt beskrivelsen ovenfor vil aktøren bak «det komplekse prosjektet», ved å bli henvist til kapasitetskø, ikke nødvendigvis vite hvilke tiltak i nettet som er nødvendig for å gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig, og når kapasitet kan reserveres/tilknytning oppnås. Med en slik definisjon av kapasitetskø vil man heller ikke kunne fastslå hvorvidt et gitt kapasitetsbehov «*kan vente på nye nettanlegg*». En viktig forutsetning for at departementets forslag om å bli plassert i kapasitetskø kan være akseptabelt, er derfor at nettselskapet umiddelbart identifiserer og planlegger tiltak som vil gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig, slik at aktøren bak «det komplekse prosjektet» får en realistisk og forutsigbar tidsplan for nettilknytning å forholde seg til. I tillegg reiser forslaget noen spørsmål knyttet til anleggsbidrag. Vi mener det er riktig at aktøren bak «det enkle prosjektet» som rykker frem i køen og dermed får reservere kapasitet i eksisterende/planlagt nett også er med å betale anleggsbidrag for tiltakene som er nødvendig for å knytte «det komplekse prosjektet» til nettet. Regler for eventuell tilbakebetaling av påløpte utredningskostnader og anleggsbidrag for «overflødige nettanlegg» dersom en aktør trekker sin reservasjon, må klargjøres og inkluderes i kontrollforskriften.

Under kriteriet *forpliktende fremdriftsplan* åpner departementet for at det kan stilles strengere krav til fremdriftsplanen for store prosjekter enn for små, så lenge differensieringen er objektiv og ikke-diskriminerende. Vår erfaring med Statnett og Fornybar Norges «Beste praksis» er at kravet til fremdriftsplan i dag praktiseres slik at aktøren minimum må oppgi én milepæl per år, samt at gitte milepæler – for eksempel endelig investeringsbeslutning, oppstart av byggearbeider, idriftsettelsestidspunkt etc. – må inngå i fremdriftsplanen. Fremdriftsplanen til et stort prosjekt, som typisk tar lenger tid å realisere, vil naturlig strekke seg over flere år og dermed inneha flere milepæler og være beheftet med større risiko for forsinkelse enn fremdriftsplanen til et mindre prosjekt som er raskere å realisere. Gitt en praktisering som nevnt ovenfor, mener vi at det ikke er riktig

å stille strengere krav til fremdriftsplanen for store prosjekter enn for små. Vi mener derimot at de samme prinsippene for modenhetsvurdering bør gjelde uavhengig av prosjektets størrelse og kompleksitet.

Videre skriver departementet at «I de tilfeller hvor fremdriften er avhengig av andre enn aktøren selv, for eksempel offentlige myndigheter, nettselskap eller andre, vil fremdriftsplanen nødvendigvis måtte bygge på realistiske antakelser om forventet tidsbruk hos disse.» Vi bemerker at dette vil være tilfelle for de aller fleste prosjekter av en viss størrelse og som for eksempel krever en oppgradering av nettet. Samtidig skriver departementet at «aktøren selv må være ansvarlig for, og må bære risikoen for, forhold som faller utenfor nettselskapets ansvar», og dermed at for eksempel lang behandlingstid hos myndighetene som aktøren ikke tok tilstrekkelig høyde for i sin fremdriftsplan skal gi grunn til å trekke tilbake reservert kapasitet/køplass. Vi mener dette er urimelig, noe vi også kommer tilbake til i avsnitt 1.1.3. Vi støtter derimot departementets vurdering av at det er naturlig at fremdriftsplanen blir mer presis og detaljert etter hvert som prosjektene utvikler seg.

Under merknader til ny § 3-4 annet ledd bokstav d) skriver departementet at «For aktører som skal tilknyttes i et anlegg som faller inn under reglene for anleggsbidrag, er villighet til å inngå avtale om betaling av henholdsvis utredningskostnader og/eller anleggsbidrag et krav.» Vi er enige i dette, men påpeker at det vil være urimelig å kreve at en slik avtale allerede er inngått for at et prosjekt skal kvalifisere som modent for reservasjon/køplass. Dette er derimot aktuelt for nettselskapets videre oppfølging av aktørens fremdrift som er nødvendig for å opprettholde reservasjon/køplass. Dersom det modne prosjektet ikke ønsker å betale for utredningskostnader eller anleggsbidrag, så vil det ikke oppnå eller miste reservasjon av kapasitet. Vi oppfatter at dette er departementets intensjon. Det er også viktig at nettselskapene er forpliktet til å fremskaffe kostnadsestimater for kundespesifikke og felleseide nettanlegg i rett tid, slik at hele kostnadsbildet er tydelig for aktørene før beslutning om å inngå avtale om anleggsbidrag.

Sammenlignet med Fornybar Norges modenhetsmatrise publisert i forbindelse med «beste praksis», omfatter forskriftsforslaget ikke kriterier om kunde og prosjekt. Vi støtter at disse kriteriene ikke er med i forskriften, og dermed at nettselskapene ikke skjønnsmessig skal vurdere om et prosjekt eller en eier er god(t) eller mindre god(t). Vi mener imidlertid at en beskrivelse av eier og prosjekt er en naturlig del av en modenhetssøknad, og at vesentlige endringer i eierskap og prosjektets innhold er relevant informasjon i forbindelsen med nettselskapets oppfølging av prosjektet (inkludert eventuell virkning på tidsplan og status på avtaler etc.).

For en prosjektutvikler, for eksempel innen ny fornybar kraftproduksjon, vil den juridiske enheten som skal eie kraftselskapet, av praktiske og økonomiske hensyn ofte etableres når en har kommet lengre i prosjektutviklingen. Et krav om at det for eksempel må være samme juridiske enhet som søker om modenhetsvurdering og som står som endelig sluttkunde, vil derfor ikke være hensiktsmessig.

Hydro mener videre at aktørene må kunne justere og endre prosjektet noe dersom formålet med prosjektet er det samme og modenhetskriteriene som angitt av departementet fortsatt oppfylles. For prosjekter ved Hydros metallverk er formålet ofte å redusere og fjerne CO₂-fotavtrykket i aluminiumsproduksjonen, og det er ønskelig at regelverket åpner for å gi industriaktører og eventuelt andre aktører noe fleksibilitet i løsnings- og teknologivalg der dette er aktuelt slik at teknisk løsning kan endres underveis i prosjektutviklingen, uten at dette får negativ innvirkning på vilkårene for tilknytning til nettet eller økt kapasitet i nettet. Nettselskapet vil naturligvis holdes orientert om slike endringer.

1.1.3 Reservasjon av kapasitet eller plassering i kapasitetskø, og tilbaketrekning

Departementet foreslår i ny § 3-4 femte ledd at (vår understrekning) «Ved vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenhetskriteriene på grunn av forhold som de relevante nettselskapene ikke er direkte eller indirekte ansvarlig for eller må bære risikoen for, skal nettselskapene trekke tilbake reservert kapasitet eller fjerne aktøren fra tildelt plass i kapasitetskøen.»

Etter bestemmelsen må to kumulative vilkår være oppfylt for at nettselskapet skal få en plikt til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten eller plassen i kapasitetskøen.

For det første må det foreligge «vesentlige endringer eller avvik» i oppfyllelsen av modenhetskriteriene. Vi mener at det bør fremkomme av veileder til forskrift (jf. punkt 1.1.2) hvor stort avvik fra planlagt idriftsettelsestidspunkt i fremdriftsplanen som er akseptabelt, samt relevante momenter i vurderingen. Vi mener for eksempel at endringer i fremdriftsplanen underveis i prosjektutviklingen kan være akseptabelt så lenge ikke forventet idriftsettelsestidspunkt er vesentlig endret. Det kan også være gode grunner til å akseptere større endringer i fremdriftsplan for et stort prosjekt med lang ledetid enn i et lite prosjekt med kort ledetid.

I bestemmelsens andre kumulative vilkår legger departementet som utgangspunkt til grunn at aktøren selv må være ansvarlig for, og bære risikoen for, forhold som faller utenfor nettselskapets ansvar. Hydro mener at dette vilkåret er for strengt, og foreslår at vår understrekning av vilkåret i første avsnitt under punkt 1.1.3 erstattes med «aktøren bak forespørselen». For eksempel er lang tidsbruk i myndighetenes konsesjonsbehandling utover hva som rimelig kan forventes, en risiko som ikke kan legges på aktøren bak forespørselen.

Departementet legger til grunn at nettselskapet varsler aktøren på forhånd dersom nettselskapet vurderer å trekke tilbake reservert kapasitet eller fjerne aktøren fra tildelt plass i kapasitetskøen. En slik dialog er åpenbart nødvendig, og vi ber om at departementet spesifiserer hvor lang tid i forveien aktøren (minimum) skal varsles om dette. Hydro mener aktøren bør ha minimum 3 måneders frist for å besvare en slik type henvendelse.

Videre opplever vi at Statnett i sin oppfølging stiller mindre strenge krav til fremdrift hos en aktør som står i kapasitetskø sammenlignet med en aktør som har fått reservere kapasitet i nettet. Vi støtter denne praksisen, og oppfatter at dette er i tråd med departementets intensjon. Behovet for ulik oppfølging av fremdrift skyldes at en aktør som har fått reservere kapasitet vil ha en forpliktende tidsplan hos nettselskapet å forholde seg til, mens det potensielt kan være svært uklart for en aktør som står i kapasitetskø når nettilknytning vil være mulig. Vi viser her til beskrivelsen av begrepet «kapasitetskø» gitt under kapittel 1.1.2, og vil samtidig understreke viktigheten av så forutsigbare planer hos nettselskapet som mulig også for aktører som står i kapasitetskø.

Om overgangen fra kapasitetskø til reservert kapasitet skriver departementet at «Aktører som har betalt sin forholdsmessige andel av utredningskostnader, vil ha en berettiget forventning om å kunne få reservere kapasitet når nettselskapet har kommet langt nok i planleggingen av nye nettanlegg, så framtidig aktørens prosjekt har hatt tilstrekkelig framdrift». Vi støtter dette, og mener at en aktør med et modent prosjekt som har vært med å dekke utredningskostnader bør få en *fortrinnsrett* til å reservere kapasitet i det planlagte nettet, slik vi oppfatter at Statnett allerede praktiserer. Dette kan være aktuelt der utredningen ble initiert før den betalende aktørens prosjekt ble vurdert som tilstrekkelig modent til reservasjon av kapasitet, men der en annen aktør som ikke er med å betale for utredningen får en tidligere modenhetsdato enn den betalende aktøren.

RME foreslo i sin anbefaling til departementet å innføre en særskilt klagefrist på tre uker ved tilbaketrekning av reservasjon/køplass, samt at aktøren som mister sin reservasjon eller plass i køen for hele eller deler av den etterspurte kapasiteten i praksis skulle beholde kapasiteten til klagefristen var utløpt eller endelig vedtak var fattet av RME eller Energiklagenemnda. Departementet tilbakeviser RMEs forslag og skriver at de ikke ser behov for å innføre en særskilt klagefrist eller praksis for dette. Slik vi ser det vil det være svært uheldig dersom aktør A mister reservasjon/køplass og kapasiteten i stedet tildeles aktør B, hvorpå aktør A klager på avgjørelsen og potensielt får medhold i sin klage. Kapasiteten må i et slikt tilfelle trekkes tilbake fra aktør B, som altså har fått reservasjon/køplass på uriktige premisser. Det bør etableres en effektiv mekanisme som håndterer uenighet om nettkapasiteten. Hydro støtter derfor RMEs forslag om en særskilt klagefrist på 3 uker og at nettkunden beholder sin reservasjon eller plass i køen til klagefristen har utløpt eller endelig vedtak i en eventuell klagebehandling er fattet, og ber om at dette tas inn i forskriften.

Forskriftsforslaget angir ikke hvor lenge en reservasjon av nettkapasitet kan gjelde, da dette må vurderes konkret i hver enkelt sak. Hydro mener at en reservasjon bør knyttes til prosjektets fremdriftsplan og vare frem

til utgangen av samme år som planlagt idriftsettelse, eventuelt til reservasjonen er trukket tilbake. For øvrig gjelder regler om oppfølging av fremdriftsplan og vurdering av vesentlig endringer eller avvik som tidligere omtalt. Dersom prosjektet for eksempel må vente lenger enn forventet på at nettselskapet har etablert tilstrekkelig nettkapasitet for tilknytning, skal ikke dette anses som en vesentlig forsinkelse, og både fremdriftsplan og reservasjon vil forlenges tilsvarende. En reservasjon vil også følges opp gjennom inngåelse av tilknytningsavtale mellom nettkunden og nettselskapet der kapasiteten fastsettes, før tilknytningen tas i bruk.

1.1.4 Andre innspill til forslaget

Oppnådd *modenhetsdato* vil være bestemmende for en aktørs reservasjon av nettkapasitet eller plassering i kapasitetskø. Departementet foreslår at dato for ferdig modenheitsvurdering hos det tilknyttende nettselskapet, og ikke dato for innsendt tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet til nettselskapet, skal legges til grunn for modenhetsdatoen. Hydro er uenig i denne konklusjonen, og mener departementets argumentasjon like gjerne kan støtte den motsatte konklusjonen. Dersom et underliggende nettselskap har brukt lang tid - muligens uten å kunne begrunne tidsbruken - på å gjøre modenheitsvurdering, vil overliggende nettselskap med departementets forslag kunne reservere kapasitet til «feil» prosjekt. For en aktør som ønsker tilknytning til nettet vil det være lettere å påvirke og senere bevisse tidspunktet der tilstrekkelig informasjon er sendt inn til nettselskapet, sammenlignet med tidspunktet der nettselskapet er ferdige med sin modenheitsvurdering. Vi mener at det bør være førstnevnte tidspunkt som bestemmer aktørens modenhetsdato. En viktig forutsetning er uansett at saker blir tatt fortløpende til behandling hos nettselskapet, og at nettselskapet umiddelbart etterspør eventuell utfyllende informasjon fra kunden ved behov. Løpende dialog mellom nettselskapene er viktig for å sikre at Statnett og andre overliggende nettselskaper har tilstrekkelig oversikt over saker til behandling i underliggende nett. Departementet bør ellers vurdere om det bør fastsettes en frist for nettselskapene for å ta stilling til om innsendt dokumentasjon er tilstrekkelig.

Departementet legger til grunn at nettselskapet *først* gjør en modenheitsvurdering, og deretter vurderer om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig (en såkalt DF-vurdering). Spørsmålet blir da om det skal være samme krav til modenhet for å få gjort en DF-vurdering som for å reservere kapasitet i nettet? Dette virker i så fall urimelig, og strider med kontrollforskriften § 17-5 første ledd. Hydro er derfor uenig med departementet og mener at DF-vurderingen bør gjøres først, som i dag, eventuelt samtidig som modenheitsvurderingen så lenge ikke dette forsinker svaret på om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig. Aktøren bør selv kunne bestemme om en kun søker om DF-vurdering først eller om en ønsker å søke om DF-vurdering og modenheitsvurdering samtidig. Informasjon om mulig tilknytning til og tilgjengelig kapasitet i nettet er viktig. Denne informasjonen bør være enkelt tilgjengelig og bør kunne besvares av nettselskapet relativt raskt, også før en aktør er kommet så langt i egen prosjektutvikling at det er aktuelt å reservere kapasitet i nettet.

Et nettselskaps tilknytningsplikt inkluderer etter departementets vurdering å be om reservasjon av kapasitet i overliggende, og eventuelt tilgrensende, nett for modne kunder. Vår tolkning er at dette også gjelder der det ikke er driftsmessig forsvarlig å knytte kunden til i det underliggende nettet (men der det er behov for tiltak i nettet for å gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig). Her har vi erfart at nettselskapene har ventet på hverandre: Statnett har ikke villet reservere kapasitet før kapasitet er reservert i underliggende nett, og vice versa. Samtidig har det i noen tilfeller vært uklart hva som er nødvendig for å kunne reservere kapasitet i nettet til det modne prosjektet: Er det tilstrekkelig at nettselskapet har identifisert nødvendige tiltak i eget nett? Eller må nettselskapet ha etablert et byggeprosjekt for å gjennomføre nødvendige tiltak? Vi ser behov for å tydeliggjøre prosessen på dette punktet, der målet må være en sømløs prosess for nettkunden.

Departementet har i § 3-5 beskrevet overgangsregel for modenheitsvurdering, inkludert en tidsfrist for aktørene på seks måneder fra ikrafttredelsen av de foreslåtte endringene i NEM-forskriften til å sende inn dokumentasjon på at aktøren oppfyller modenheitskriteriene. Praktiseringen av denne overgangsregelen vil kunne kreve betydelig ressursbruk både hos nettkunder og nettselskaper, og det er etter Hydros syn viktig at nettselskapene og myndighetene legger til rette for en smidig håndtering og effektiv oppfølging av prosjekter som har vært gjenstand for en modenheitsvurdering tidligere. Vi støtter videre departementets forslag om at prosjekter som

har blitt vurdert som moden tidligere beholder sin opprinnelige modenhetsdato, gitt at de fortsatt kvalifiserer som moden i tråd med ny forskrift. Det bør åpnes for at aktører i særskilte tilfeller kan få innvilget forlenget frist for å ettersende nødvendig dokumentasjon.

Departementet viser i forslaget til Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet hvor det slås fast at vanlig forbruk, slik som forbruk i husholdninger, mindre næring og forbruk knyttet til nødvendige samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur, skal holdes utenfor tilknytningskøene i regional- og transmisjonsnettet. Hydro støtter departementets tilnærming. Ordningen innebærer at Statnett har gitt kunder innenfor vanlig forbruk mulighet til å øke sitt forbruk dersom forbruket er innenfor 5 MW og 20 GWh/år. Hydro vil oppfordre departementet, for å legge til rette for teknologiutvikling og innovasjon i industrien, til å åpne for at mindre pilotprosjekter (<5 MW) for eksisterende industrivirksomhet tilsvarende sikres kapasitet i transmisjons- og regionalnettet. For industriens avkarboniseringsstrategi er teknologiutvikling ofte en vesentlig faktor, og myndighetene bør legge til rette for at testing av teknologi med en begrenset forbruksøkning kan tillates. Tilknytning av anlegg av industriell skala må selvsagt søke om kapasitet i transmisjons- og regionalnettet som andre prosjekter på ordinære villkår.

1.2 Krav til rapportering av tidsbruk for tilknytninger av kunder under 1 MW

Departementet viser til at RME i dag ikke har oversikt over hvor lang tid nettselskapene bruker på å tilknytte kundene, men overvåker tidsbruken for tilknytninger ved å gjennomføre tilsyn og behandle uenighetssaker. Forslaget er derfor at nettselskaper skal pålegges en selvregistrering og rapportering for tilknytninger under 1 MW, og ev. senere utvide ordningen til å omfatte større tilknytninger. Hydro har ingen merknader til forslaget, men vil likevel understreke at det er viktig at myndighetene har en oversikt over tidsbruk for alle tilknytninger, blant annet som grunnlag for å vurdere tiltak for å redusere tidsbruken for alle tilknytningssaker og sikre konkurransedyktige villkår for tilknytninger.

1.3 Forskriftsfesting av tiltak etter leveringsplikten «uten ugrunnet opphold»

Departementet foreslår at NEM § 3-1 annet ledd skal tilføye og presisere at også områdekonsesjonærer har et tidskrav til å gjennomføre tilknytningsprosessen «uten ugrunnet opphold», tilsvarende som anleggskonsesjonærer har. Ifølge departementet vil endringen innebære en klargjøring og en forskriftsfesting av dagens forvaltningspraksis, dvs. ingen materiell endring. Hydro har ingen merknader til dette. Vi viser for øvrig til Hydros synspunkter til spørsmål om modenhetsvurderinger knyttet til eiere av kun mindre nettvirksomhet.

Med hilsen
for Hydro Energi AS

Stein Øvstebø
Leder Kraftsystemer, Nett & Konsesjoner